

WSTĘP

Zmiany towarzyszące tworzeniu się gospodarki rynkowej w Polsce są nierozdzielnie związane z intensywnymi przemianami we wszystkich dziedzinach finansów. Zmienia się struktura, funkcje i efektywność systemu finansowego w Polsce. Gospodarka nasza przystosowuje się do wymogów prawnych, ekonomicznych i społecznych funkcjonujących w krajach Unii Europejskiej. Jesteśmy z nimi zbieżni w wielu kierunkach, w niektórych kwestiach dążymy do zmniejszenia różnic. Są jednak dziedziny, które są bardzo uzależnione od uwarunkowań społecznych, kulturowych i one będą decydować o dokonywanych przez nas wyborach ekonomiczno-społecznych uzależnionych od dochodowości państwa i społeczeństwa.

Wśród wielu ważkich zagadnień z dziedziny finansów wybraliśmy do niniejszego zeszytu takie, którym naszym zdaniem należy poświęcić szczególną uwagę. Segment małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) jest dominującym zarówno w krajach o rozwiniętej gospodarce rynkowej jak i w Polsce. Stąd zwróciliśmy baczniejszą uwagę na analizę ich potrzeb w zakresie rachunkowości, aktualne regulacje i praktyki stosowane w krajach o bogatszych tradycjach rynkowych, by wybrać najlepsze rozwiązanie.

Z powstaniem i kontynuacją działania omawianej grupy przedsiębiorstw nierozdzielnie związane jest wsparcie finansowe zarówno bezpośrednie jak i pośrednie (szeroko pojęta edukacja). Wśród pierwszego z nich uwagę należy zwrócić na potrzebę udzielania preferencyjnych kredytów, czyli opartych na łatwiejszym ich zabezpieczeniu, karencji w spłacie i niższych odsetkach.

Alternatywnym źródłem finansowania omawianych wyżej przedsiębiorstw jest *venture capital*. Fundusz ten lokuje swoje środki w firmy, które zajmują się bardzo ryzykownymi przedsięwzięciami, wprowadzając nowy produkt, stosując nową technologię, wykorzystując wyniki specjalistycznych prac badawczo-rozwojowych, i których działania mogą przynieść stosunkowo wysoki zysk lub też stratę. Kolebką *venture capital* są Stany Zjednoczone. W najnowszym programie Unii Europejskiej wobec małych i średnich przedsiębiorstw rekomenduje się *venture capital* jako źródło ich finansowania, przy czym wyraźnie zaznaczono, że winno być ono wsparte również środkami z budżetu państwa. Wyższe środki funduszu *venture capital* dynamizują

rozwój małych firm i przyczyniają się do wzrostu przedsiębiorczości i zmniejszenia bezrobocia.

Nowe instytucje finansowe, które powstają w Polsce, związane są także z reformą ubezpieczeń zakładającą istnienie trzech filarów uwzględniających zarówno zabezpieczenie społeczne jak i ubezpieczenie w ramach otwartych funduszy emerytalnych czy towarzystw ubezpieczeniowych. Instytucje te lokują swoje środki w różne instrumenty finansowe. By zminimalizować ryzyko inwestowania, przepisy prawne np. w stosunku do funduszy emerytalnych wprowadziły górne granice lokat dla papierów skarbowych, depozytów bankowych i akcji. Ponadto fundusze w Polsce mogą lokować środki nie we wszystkie instrumenty finansowe. Chodzi w tym przypadku oczywiście o bezpieczeństwo zgromadzonych środków. Pozwala ono na otrzymanie przez ubezpieczonego określonego świadczenia po osiągnięciu wieku emerytalnego.

Rozwój kontraktów terminowych na rynku finansowym w Stanach Zjednoczonych spowodował wyraźny wzrost zainteresowania nimi również w Europie. W Polsce funkcjonowanie kontraktów terminowych notuje się od 1998 r. Zaprezentowane przykłady kontraktów terminowych typu *futures* na nowoczesnej Gieldzie Papierów Wartościowych wskazuje jak mogą one funkcjonować na bardzo jeszcze młodym rynku w Polsce.

Alianse między gminami a bankami są rozpoznawalne w całym otoczeniu społeczno-gospodarczym gminy. Zwykle gminy współpracują więcej niż z jednym bankiem i są zainteresowane kompleksową obsługą. Komunikacja między bankami, gminą a innymi jednostkami gospodarczymi winna być stale ulepszana, a bank powinien zachęcać nie tylko do swoich produktów, ale oferować alternatywne źródła finansowania dla efektywniejszego zarządzania finansami gminy.

Zwiększona konkurencja również na rynku instytucji finansowych spowodowała rozwój bankowości elektronicznej w Polsce. Banki w Polsce winny zmniejszać różnice, jakie dzielą je w tym zakresie od banków w krajach o rozwiniętej gospodarce rynkowej. Pamiętać jednak należy, że wdrażanie nowych produktów bankowości elektronicznej jest działaniem kosztownym i długotrwałym. Banki podejmują działania, by włączyć się we wspólną sieć bankowości elektronicznej. Sądzi się, że komunikowanie się klientów z bankami w XXI w. będzie odbywało się najczęściej przez internet.

Ministerstwo Finansów w 1998 r. w „białej księdze podatków” rozważyło możliwość ujednoczenia zasad opodatkowania osób fizycznych i prawnych prowadzących działalność gospodarczą. Stąd celowe wydaje się wskazanie na podstawowe podobieństwa i różnice, które występują obecnie w tym zakresie, uwzględniając sposób ustalania przychodów, kosztów, podstaw opodatkowania itp. Niezmiernie istotne jest zwrócenie uwagi w kontekście rozważań na formę prawną przedsiębiorstw.

Wymienionym wyżej problemom poświęcone są poszczególne artykuły w oddanym do rąk Czytelników części I przygotowanym przez zespół pracowników Katedry Finansów i Bankowości Uniwersytetu Łódzkiego. Następne rozważania zostaną zawarte w części II, pod tym samym tytułem.

Bożena Mikołajczyk